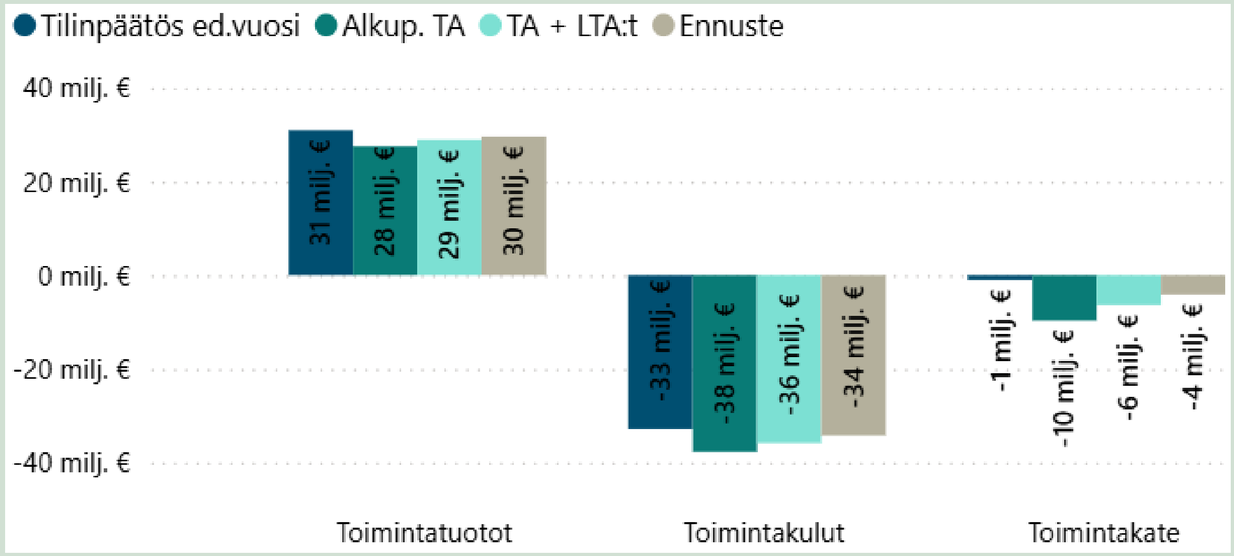
Kaupunki–ympäristön palvelualue

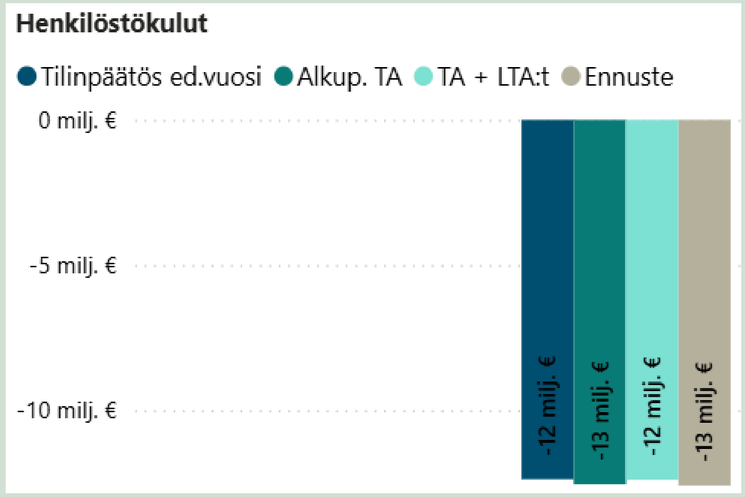
Seurantaraportti
Tammi-syyskuu 2026

Kaupunkiympäristölautakunta
17.11.2026

Palvelualuejohtajan katsaus

INVESTOINTIMENOT

TOTEUMA-ASTE 30.9.

KIINTEÄ OMAISUUS

23,2 %

JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS

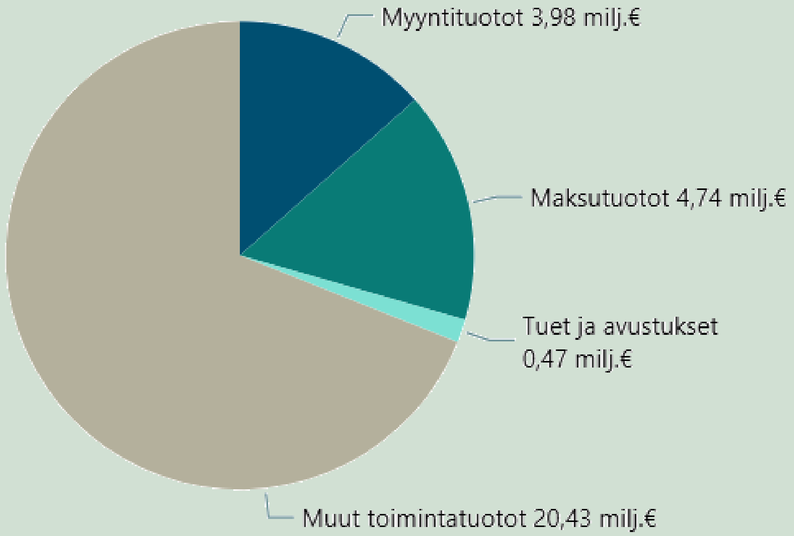
48,6 %

Palvelutoiminnan kuvaus

- Fazer Oy teki investointipäätöksen heinäkuussa 2025 440 milj. euron suklaatehtaan rakentamisesta Lahteen. Kauppa tontista tehtiin välittömästi tämän jälkeen. Työt tontilla alkoivat heti. Tehtaan kiivain rakentamisvaihe on 2027-2028 taitteessa, jolloin rakennetaan talotekniikka ja asennetaan laitteistoja. Tuotanto alkaa 2028 alkuvuodesta.
- Day Onen noin 1.2 mrd. euron datakeskushanke Kiveriöön varmistui. Kohteen pääurakoitsijaksi valittiin SRV. Alueen vanhat rakennukset ovat purettu ja maanrakennustyöt pääosin tehty. Datakeskuksen ensimmäisen vaiheen rakennustyöt ovat käynnissä. Kiivain rakentamisvaihe alkaa lokakuussa, jolloin tontilla työskentelee samanaikaisesti jopa 1000 henkilöä. Ensimmäisen vaiheen käyttöönotto 2027 loppuvuodesta.
- Pippon eteläosan kunnallisteknisten töiden urakoitsija valittu. Alueen puuston hakkuut ja pintamaan poisto sekä louhinnat käynnistetty. Urakkahinta tavoitteen mukainen. Työ valmistuu 2028 alkuvuodesta.
- Eläinlääkintähuoltolain muutoksen myötä myös eläinlääkinnän järjestäminen on muuttunut. Talouden osalta suunniteltua tasoa ei ole vielä saavutettu. Uusi päivystysmalli on käytössä. Päivystysaikaiset potilasmäärät ovat noin kuusinkertaistuneet.
- Marraskuussa 2025 ratkenneen Europan 18 -kilpailun pohjalta laadittu Urheilukeskuksen ideasuunnitelma keskustavision jatkoksi valmistui helmikuussa ja esiteltiin päättäjille, kaupungin johdolle ja asukkaille. Toteutuksen 1. vaiheeseen anottiin EUI-rahoitusta. Vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutoksen luonnos on valmisteltu tilakeskuksen hankesuunnitelman rinnalla.

Talouden ennuste ja poikkeamat

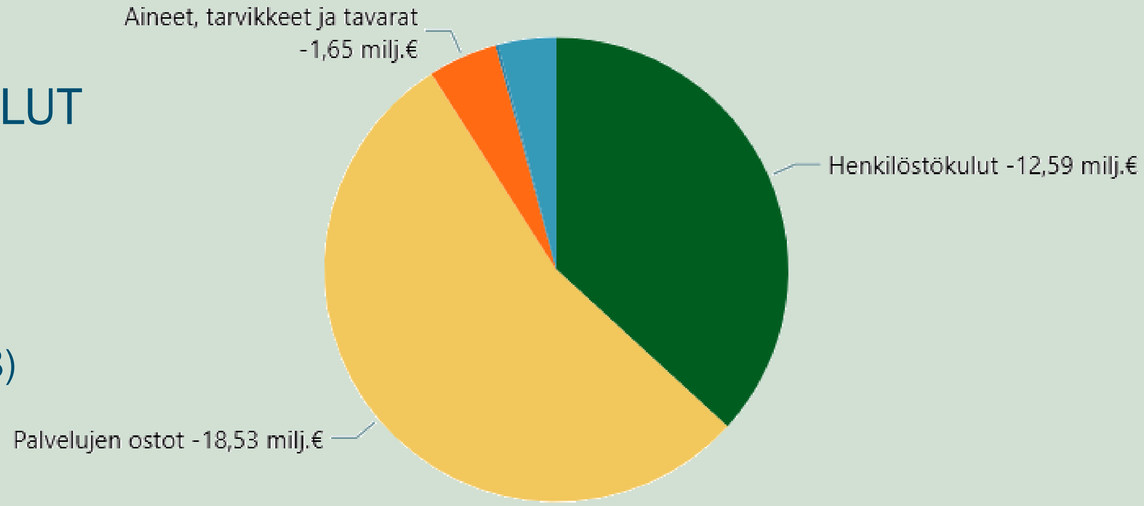
TOIMINTATUOTOT
ENNUSTE
29,6
milj. euroa
(2025: 31,0)

Talouden kuvaus

- Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan talousarviota suurempina. Maanvuokria, lupatuottoja sekä kaivuumaksuja ennustetaan kertyvän arvioitua enemmän. Toimintatuottojen ennuste on 29,6 milj. euroa.
- Toimintakulujen ennustetaan alittavan talousarvion. Eläinlääkinnän osalta on riski talousarvion ylityksestä, mutta esim. kunnossapidon palvelujen ostojen arvioidaan jäävän alle talousarvion. Toimintakulujen ennuste on 34,2 milj. euroa.

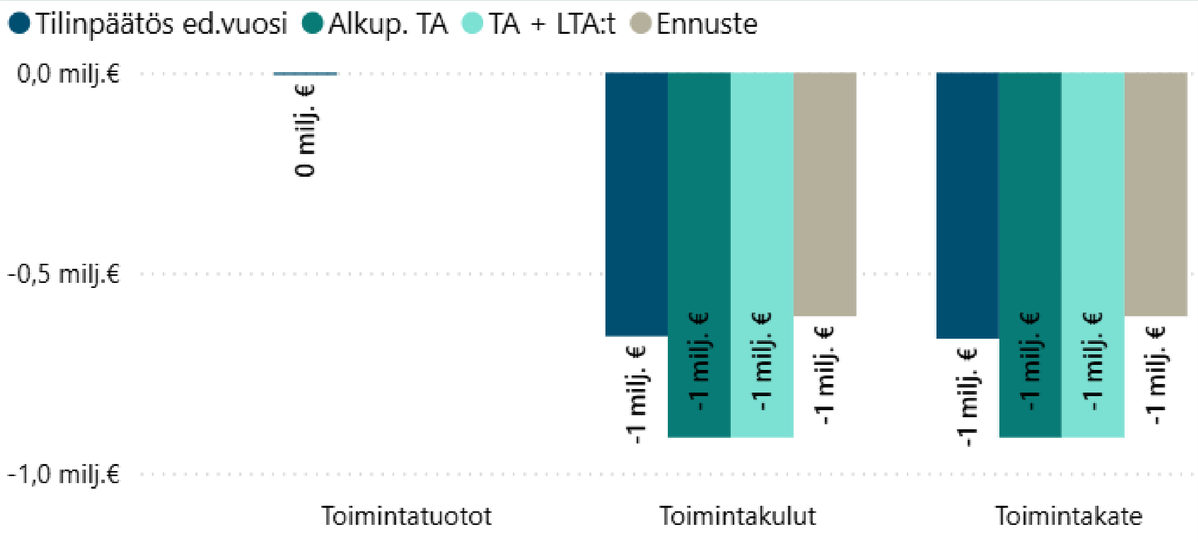
TOIMINTAKULUT
ENNUSTE
34,2
milj. euroa
(2025: 32,8)

TOIMINTATUOTOT
POIKKEAMA
0,7
milj. euroa

TOIMINTAKULUT
POIKKEAMA
-1,6
milj. euroa

Kaupunkiympäristön yhteiset

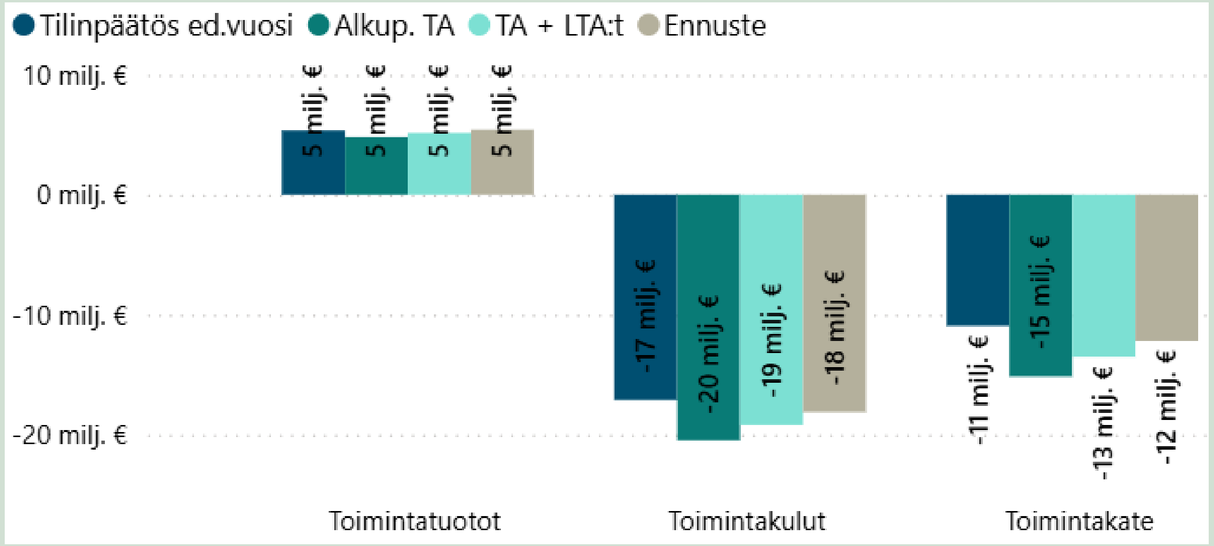
Palvelutoiminnan kuvaus

- Kaupunkiympäristölautakunta päätti tammikuussa 2026 käyttösuunnitelman yhteydessä kaupunkiympäristön palvelualueelle kohdistuvista käyttömeno- ja henkilöstösopeutuksista syksyn 2025 yt-neuvottelujen tuloksena. Käyttömenosäästöt ovat n. 0,4 milj. euroa ja henkilöstösäästöt ovat n. 0,6 milj. euroa vuodelle 2026. Kaupunkiympäristön palvelualueen henkilöstömäärä vähenee 21 htv:llä. Samassa yhteydessä päätettiin organisaatiomuutoksesta, jossa yksiköiden määrää vähennettiin, tehtäviä siirrettiin yksiköiden välillä ja sisällä sekä tehtäväkuvia muutettiin toiminnan sopeuttamiseksi vastaamaan niukentuneita henkilöresursseja. Laatutyö Kympin yhteisten prosessien kehittämiseksi on käynnistetty.

Talouden kuvaus

- Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa talousarviota pienempinä. Määrärahat sisältävät palvelualuetasoisen varautumisen.

Kaupunkitekniikan vastuualue

KUNNOSSAPIDON ePALAUTTEET Q1-Q3

4 801 kpl

(lisäystä 2025: 728 kpl)

JULKISEN KÄYTTÖOMAISUUDEN TYÖOHJELMAN TOTEUMA

13,7 milj. euroa

(ennuste: 28,94 milj.; alitus/liikkumavara 0,133 Meuroa.)

YLEISTEN ALUEIDEN LUPAMÄÄRÄ

1170 kpl

(2025: 1273 kpl)

YLEISTEN ALUEIDEN TULOT

3 063 067euroa

(- 959 033 euroa vuositavoitteeseen)

Palvelutoiminnan kuvaus

- Järjestämistapaselvitys on valmistunut, tunnistettuja kehittämiskohteita edistetään palvelualuetasoisella jatkoprojektilla vuoden 2027 aikana
- Ulkovalaistuksen tarveselvitys; konsulttivalinta Q4/2026, selvitys valmistuu Q2-Q3/2027.
- Niemen sataman 2-4 telakointialueiden saneeraus, sekä Teivaan vierasvenelaiturin uusimiset ovat käynnissä. Talvitelakointipaikkojen myynti aloitetaan lokakuussa.
- Tiedolla johtamisen-projekti etenee aikataulussa. Taakka-järjestelmä hiljaisen työn raportointiin on otettu käyttöön. Muiden tunnuslukujen kokoava PowerBi valmistuu vuoden vaihteeseen mennessä.
- Kurtturuusun (kr) biologinen torjunta –hankkeessa osa kr-pensaista on käsitelty purppunahakkasienellä toiseen kertaan, yhden kerran käsittellyt vain raivattu. Hanke jatkuu vuoteen 2028.
- Riskit ja niiden seuranta
    - Kaikkien neljän kunnossapidon alueurakan kuluvan hoitovuoden talousennuste on ylijäämäinen
    - Julkisen käyttöomaisuuden hankkeiden urakkahinnat toteutuneet hyvällä tasolla budjetoituun verrattuna, lisä- ja muutostöiden taso kohtuullinen
    - Mm. Pippo 3 hankealueen puuston poiston tulot ja vuodelta 2025 kuluvalle vuodelle kirjautuvat kuitukaapeloinnin kaivulupamaksut (ns. kertaeriä) nostavat vuoden 2026 tulotason budjetoitua korkeammaksi. Kadunvarrenpysäköintin tuloissa ennustetaan vuoden 2025 tasoa. Korttimaksamisen taso on pysynyt 3 %:ssa.

Talouden kuvaus

Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa talousarviota suurempina. Ennusteeseen vaikuttavat positiivisesti kadunvarsipysäköinnin tuotot, kaivuumaksut, pysäköintivirhemaksut sekä metsien hakkuutulot.

Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 1,1 milj. euroa nykyistä talousarviota pienempänä.

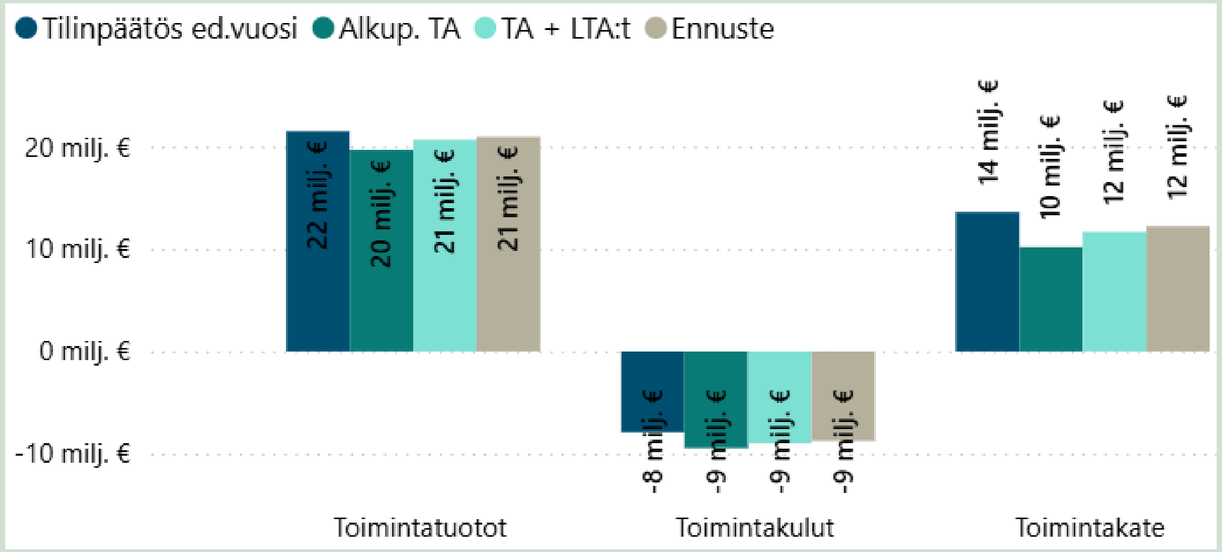
Kaupunkitekniikan vastuualue

- Kunnossapidon talousennuste, palvelujen ostot
  - budjetti 13 640 000 euroa (=14 940 000 € - 1 300 000 €)
  - toteuma 7 448 500 euroa
  - ennuste 12 580 000 euroa
- Puunmyyntitulo -odotus ylittyy mm. Pippo-alueen hakkuiden johdosta arviolta 100.000 euroa
- Kunnossapidon ePalautteet 4 801 kpl (v. 2025: 4 073 kpl; muutos:+18 %)
  - Palautemäärän nettokasvu selittyy pääosin helmi-maaliskuussa annettujen kadunhoidon palautteiden määrän kasvuna.
- Kunnossapidon alueurakoihin on määrätty tarkastelujaksolla (Q1-Q3) 12 sakkoa; yht. 86.000,00 €
- Omaisuushallintarekisterin tilanne: Rekisterin tasoa tarkastellaan kriittisesti, jotta se palvelee mahdollisimman hyvin kunnossapidon tarpeita. Rekisteriin on hankittu seuraavat isot kokonaisuudet ulkopuolisilta toimittajilta: liikennemerkit, liikennevalot ja kaiteet/aidat.
- Alueiden käytön hallinnan tulot (tavoite/tilanne/ennuste)
  - Maa- ja vesialueiden vuokrat 345 700 euroa/121 654 euroa/350 000 euroa
  - Kaivulupien maksut 168 300 euroa/309 521 euroa/ 350 000 euroa
  - Kadunvarsipysäköintitulot 2 360 300 euroa/1 798 005 euroa/2 500 000 euroa
  - Pysäköintivirhemaksut 742 200 euroa/592 643 euroa/900 000 euroa
  - Satamatulot 347 100 euroa/ 233 732euroa/ 366 800 euroa
  - Terassit (kaupunki +satama) 58 500 euroa /7 512 euroa/58 500 euroa
  - Tulot yhteensä 4 022 100 euroa/ 3 063 067euroa / 4 525 300 euroa
- Yleisten alueiden lupia yhteensä 1170 kpl / 2025: 1273 kpl jakaantuen
  - Kaivuluvat 323 kpl / 2025: 314kpl
  - Muut yleisten alueiden luvat (tapahtumat, rakennustyömaat, siirtolavat jne.) 447 kpl / 2025 599 kpl
- Pysäköintivirhepäätösten määrä 11796 kpl / 2025 9852 kpl. Ajoneuvosiirtojen määrä 224 kpl / 2025 263 kpl
- Rakentaminen, julkisen käyttöomaisuuden menot
  - Budjetti 29 073 000 euroa
  - Toteuma 13 773 000 euroa
  - Ennuste 28 940 000 euroa
  - Liikkumavara 133 000 euroa
  - Ohjelman liikkumavaraa on supistettu Kylan syyskuun kokouksessa hyväksytyn työohjelmamuutoksen perusteella, jolla julkisen käyttöomaisuuden budjetista siirrettiin 1,5 milj. kiinteän omaisuuden investointimenoihin. Niemen satama-alueen pima -urakan kilpailutus on käynnissä ja ohjelman todellinen liikkumavara selviää kilpailutuksen ratkettua 16. lokakuuta.
- Rakennustyömaan turvallisuusvastuissa rakentamisen ja kunnossapidon osalta ei haasteita, vakiintunut toimintamalli auttaa. Palveluiden vastaamisessa muuttuneen kulutuspalvelulain vaatimuksiin on käynnissä prosessien ja työtapojen tarkastelu. Vastuualueella työssä apuna konsultti.

Kaupunkitekniikan vastuualue

- Julkisen käyttöomaisuuden hankkeet
  - Suomi liikkeelle hankekokonaisuuteen kuuluvat kohteet ovat valmistuneet aikataulun mukaisesti Kausantien ja Keskustien risteysjärjestelyjä lukuun ottamatta. Tämän hankkeen suunnitelmista tehty oikaisuvaatimus on hallinto-oikeuden käsittelyssä.
  - Launeen keskuspuiston avustusta saaneet hankkeet ovat valmistuneet pienten lasten leikkialueen uudistamista lukuun ottamatta. Tältä osin hankkeen valmistuminen siirtyy kesälle 2027.
  - Laakso-Nikkilän meluvalli on valmistunut aikataulun mukaisesti
  - Pässinsillan jatkosuunnittelu on käynnistynyt ja hankkeen toteutuminen siirtyy vuoden 27 työohjelmassa toteutettavaksi.

Kaupunkisuunnittelun vastuualue

PIENTALOTONTTIEN LUOVUTUS

13 kpl

(Tavoite: 50)

YRITYS- JA LIIKETONTTIEN LUOVUTUS

7614 k-m²

EHDOTUSVAIHEEN ASEMAKAAVAT

11 kpl

MYÖNNETYT SIJOITTAMIS- JA POIKKEAMISLUVAT

10 kpl

Palvelutoiminnan kuvaus

- Kaupunkisuunnittelussa henkilöstömäärä väheni yt-menettelyn seurauksena. Samassa yhteydessä tehdyn organisaatiomuutoksen tuloksena Yleiskaava- ja Asemakaavayksiköt yhdistettiin uudeksi Kaavoitusyksiköksi. Lisäksi tehtiin lukuisia pienempiä organisaatiomuutoksia ja tehtävien tarkistuksia. Uuden organisaation hieominen kestää loppuvuoden.
- Yksikön suoriutumista sekä toiminallisissa että taloudellisissa tavoitteissa seurataan johtoryhmän toimesta vuosineljänneksittäin erillisellä laaditulla mittaroinnilla. Lisäksi on käynnistetty erillinen prosessi kaavoitustoiminnan kehittämiseksi.
- Tammi-syyskuussa kaupunkiympäristölautakunta asetti nähtäville 11 asemakaavaehdotusta ja asemakaavaluonnoksia on ollut nähtävillä 13 kpl. Valtuusto hyväksyi 11 asemakaavaa, joista 9 on saanut lainvoiman. Vuoden aikana on yhdestä kaavasta valitettu. Lainvoimaistuneiden kaavojen joukossa olivat mm. Karistonmäen ja Pippon eteläosan asemakaavat. Vuoden 2026 seurattavat ja uudet asemakaavatyöt käsiteltiin 13.1.2026 Kaupunkiympäristön yhteisessä aloitustilaisuudessa, jossa tunnistettiin selvitystarpeita ja joiden perusteella selvityksiä on tehty.
- Pippon eteläosan kunnallistekninen rakentaminen on kilpailutettu ja urakoitsija valittu. Rakentamistyöt alkoivat kesäkuussa ja niiden on määrä valmistua 2028 vuoden loppuun mennessä.
- Maanvuokratulot (ulkoiset) tammi-syyskuu 16 386 472 euroa.

Talouden kuvaus

Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa talousarviota suurempina. Myyntituottoja sekä vuokratuottoja arvioidaan kertyvän talousarviota enemmän.

Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Kaupunkisuunnittelun vastuualue

- Suunnittelu käynnistynyt MAL sopimuskauden 2024-2027 pienistä valtion kanssa yhteisrahoitteisista (50/50) parantamishankkeista Lahden hankkeet MT140 jk/pp-väylän jatko Jokimaan yrityspuistoon, Pippon liikennejärjestelyjen perusparannus ja Lahti-Pennala kevyenliikenteenväylän suunnittelu sekä vielä käynnistymätön asemanseudun liityntäpysäköintilaitos,. Hankkeiden kustannusvaikutus kunnille n. 5,6 milj. euroa ja valtio 4,6 milj. euroa).
- Keskustavisio 2040 kärkihankkeiden suunnittelu meneillään: Keskustan pysäkkikokeilu, Kauppatorin kehittäminen, Urheilukeskus ja Kisapuisto. Torille käytiin hissirakennusten ulkoasun parantamiseksi arkkitehtuurikilpailu kutsukilpailuna. Kaikki kilpailuehdotukset ylittivät kustannusraamin, joten toteutusta päätettiin siirtää torin kokonaissuunitelman valmistumisen jälkeiseen aikaan. Pysäkkikokeilu alkoi elokuussa. Seuranta on käynnissä, mutta merkittäviä ruuhkia Vesijärvenkadun liikenteeseen ei ole havaittu syntyvän..
- Lautakunnan tekemästä Hämeenkatu 24 ostopäätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen.
- Lahti on mukana RYHTI Kaava 2 –kehityshankkeessa, jota vetää Jyväskylän kaupunki. Rahoitus saatu haettua pienempänä (17.6.2026) Trimble Locus kaavaosan käyttöönottohankkeeseen, jota Lahden kaupunki vetää.
- Kaavoituskatsaus on laadittu ja jaettu kotitalouksiin, hyvät kyselytulokset julkaisun näkyvyydestä.
- Kaupunkiympäristön sisäisen yhteistyön rakenteiden kehitystyö asemakaavaprosessissa jatkui. Kesäkuussa muodostettiin kolme monialaista asemakaavatyöryhmää valmistelun yhteistyön tueksi.
- Kaupunkisuunnittelun asiantuntijat osallistuivat LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun keskustakampuksen strategisen sijaintiselvityksen valmisteluun sekä Bloomberg LSE ECLI –koulutukseen, jossa tapaustutkimuskohteena oli keskustakampus ja kaupungin elinvoima.
- Kaupunkisuunnittelun yleisötilaisuuksia järjestettiin 2026 tammi-syyskuussa 17 kpl ja niihin osallistui noin 800 ihmistä. Tämän lisäksi kaupunkisuunnittelun vuorovaikutussuunnittelijat olivat yhteiskehittämässä useita palvelualueiden rajat ylittäviä vuorovaikutusprosesseja, kuten aluepalveluohjelmaa, keskustan elinvoiman kehittämistä sekä liikuntapalveluihin ja kampuskehittämiseen liittyviä kokonaisuuksia. Kaupunkisuunnittelua tehdään tutuksi vuosittain Raksa-messuilla. Nuoria tavoitetaan jalkautumalla nuorisotiloihin ja opiskelijatapahtumiin, kuten LABin ja LUTin kampusmessut uusille opiskelijoille. Verkossa OmaLahti –sivustolla on julkaistu syyskuun loppuun mennessä 18 projektia, joissa oli noin 3000 osallistujaa. Sivustolle saatiin 1830 uutta rekisteröitynyttä.
- Lahden suunta –prosessin kehittämisen myötä yleiskaava ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma on erotettu omiksi prosesseikseen ja Lahden suunta nimestä on luovuttu. Yleiskaavoituksessa on laadinnassa viitesuunnitelmia muutosalueille, sekä eri teemaisia tarkasteluja vuonna 2027 käynnistyvää yleiskaavakierrosta varten.
- Arrajärven ja Arrajoen rantaosayleiskaavan selvitysaineistot ovat täydentyneet luontotietojen osalta ja kaavaluonnos on tulossa lokakuussa lautakunnan käsittelyyn.
- Kaavoituksen ja maapolitiikan sekä Kunnallistekniikan tiedolla johtamista tukevan Lahden tonttiohjelmoinnin (LaTo) ensimmäinen versio otettu testausvaiheen.
- VT12 Joutjärvi-Uusikylä kaupunki on osallistunut valtion tiesuunnitelman valmisteluun, Suunnitelmaehdotus valmistui syyskuussa. Kustannusjakoesitys tuodaan päätettäväksi syksyllä, kun Kaakkois-Suomen EVK asettaa tiesuunnitelman nähtäville ja pyytää siitä lausunnot
- Kiinteistöveroprojektin osalta päästiin huhtikuun alussa liikkeelle uuden työryhmän osalta ja syyskuun loppuun on tarkastettu 219 omakotitaloa, yksi asuinkerrostalo, 100 talousrakennusta, 8 saunarakennusta, kaksi teollisuusrakennusta ja yksi luokittelematon rakennus. Lisäys verotettavaan pinta-alaan kohteista on yhteensä + 1340 neliötä. Työtä tehdään omien muiden töiden ohella noin päivä viikossa.
- Aleksanterinkadun vähähiilisen asfaltoinnin kokeilut jatkuivat Simolanmutkan asfaltointikohteessa syyskuussa. Kivimastiksiasfaltissa bitumia korvattiin 2 % kattohuoparouheella (SMA+RAS).
- Lahti lähti mukaan haastajaorganisaatioksi Motivan järjestämään rakentamisen innovaatiohaasteeseen, jossa tavoitteena on edistää rakentamisen kiertotaloutta käytännön ratkaisuilla ja löytää innovaatioita, jotka vastaavat tilaajien todellisiin tarpeisiin. Haasteessa Lahden kaupunki etsii kiertotalousratkaisua Hämeenlinnantien meluseinän saneeraukseen. Tavoitteena on säilyttää nykyinen runkorakenne mahdollisimman laajasti ja uusia ensisijaisesti verhous- ja pintarakenteita.
- Laadittiin Niemen sataman PIMA-kunnostuksen suunnitelma ja käynnistettiin kunnostusurakan kilpailutus.
- Kilpailutettiin syksyn 2026 purkupaketin (6 kohdetta) asiantuntijapalvelut. Laadittiin purkusuunnitelmat ja käynnistettiin purku-urakan kilpailutus viidestä purettavasta kohteesta.

Kaupunkisuunnittelun vastuualue

- Lahti on ollut mukana RYTV-hankeohjelman maamassatiedon vakiointiprojektissa. Projekti valmistui huhtikuussa 2026. Projektin lopputuloksena luotiin kansallinen malli vakioidun massatiedon hyödyntämiseen mahdollistaen avoimien rajapintojen avulla massatiedon jakaminen ja yhteensovittaminen toimijoiden kesken ohjelmistoriippumattomasti.

- Lahti on mukana VARKE:n asumisneuvonnan viisivuotisessa projektissa. Projektin ajaksi palkattiin kolmas asumisneuvoja. Vuodelle 2026 avustus on 30% toiminnan kokonaiskustannuksista (Alun perin valtionavustus oli 80%) sisältäen henkilöstökulut. Projektin tavoitteena toiminnan lakisääteistäminen. Toimintaa koordinoidaan yhdessä Lahden Talojen/hankeryhmän kanssa. Lahden Talot osallistuu toiminnan kustannuksiin 1/3 osuudella jäljellejäävistä kustannuksista.

- Lahti osallistuu pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisohjelmaan HVAn kanssa vuosille 2025 – 2027. Hankkeen rahoitus tulee 80 % YM:ltä ja hankkeen työpanos muodostuu olemassa olevan henkilöstöresurssin siirtämisestä (pääosin asuntoasiainpäällikön ja asumisneuvojien). Hankkeen tavoitteena on löytää keinot pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi Lahdessa. Tavoitteena palveluiden ja toimintojen yhteiskehittäminen HVA:n kanssa. Hankkeen väliseminaari järjestettiin 22.4 Lahden kaupungintalolla. Osana poistamisohjelmaa Lahden kaupunki on ollut mukana Ulosottolaitoksen häätöpilotissa ja Ympäristöministeriön

- Ikääntyneiden asumisen suunnitelman laatiminen on käynnissä. Aihetta käsittelevä työpaja pidetty 18.5. ja suunnitelmaa esiteltiin vanhusneuvostolle 19.5.2026. Luonnos valmis ja viedään loppuvuodesta iltakouluun.

- LUT/LAB, Lahden rakentajain yhdistys ja Lahden kaupungin yhteinen kilpailu kestävän kaupunkisuunnittelun opiskelijoille aiheena ”Ikäystävällinen Metsäkangas” toteutettiin alkuvuodesta. Kolme parasta työtä palkittiin Raksa -messuilla.

- Asuntoasiainpäällikkö on osallistunut VM:n kokoaman Kansallisen segregaation torjumisen toimintasuunnitelman kokoamisesta vastaavan valmisteluryhmän sihteeristön työhön Lahden, Jyväskylän ja Kuopion kaupunkien yhteisesti nimittämänä jäsenenä. Työskentelyaika vuoden 2026 loppuun saakka.

- Lahden kaupunki on osallistunut loppu- ja alkuvuoden aikana RAKLI:n ”Asuinalueiden kehittäminen ja turvallisuus” -klinikoihin kohdealueenaan Rakokivi.

- Lahden kaupunki osallistui RAKLIn Asemakaavojen ja rakennuslupien läpimenojat selvitykseen yhdessä 10 muun kaupungin kanssa. Lahti oli viiden vuoden mediaanin perusteella tutkimuskuntien hitain kaavoittaja kuitenkin siten, että Lahti oli viiden vuoden tarkastelujakson aikana –23 toiseksi nopein kun taasen –24 hitain. Lahdessa kaavoista ei valitettu, joten kokonaisaika voimaantuloon saakka oli lyhin.

- Kisapuiston asemakaavan kolme luonnosvaihtoehtoa oli nähtävillä helmi-maaliskuussa ja niitä esiteltiin yleisötilaisuudessa 27.2.2026. Nähtävilläolon päätyttyä työstettiin kaksi vaihtoehtoa, jota esiteltiin päättäjille kesäkuussa ja 22.9. KYLAn iltakoulussa. Kaavaehdotusta valmistellaan lokakuun lautakuntaan.

- Urheilukeskuksen ideasuunnittelu jatkui kansainvälinen Europan 18 -kilpailun voittaneen ja toiseksi tulleen tiimin kanssa. Strategista suunnitelmaa esiteltiin päättäjille ja kaupungin johdolle, sekä yleisötilaisuudessa helmikuun aikana. Suunnitelman ensimmäisen vaiheen toteuttamiseksi anottiin EUI-rahoitusta 15.6.2026 yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun, Lahti Energian ja Salpausselkä Geoparkin kanssa. Rahoituspäätös saadaan 11/2026.

- Vesiliikuntakeskuksen hanketta varten tarpeellista asemakaavan muutosehdotusta valmistellaan lokakuun lautakuntakäsittelyyn.

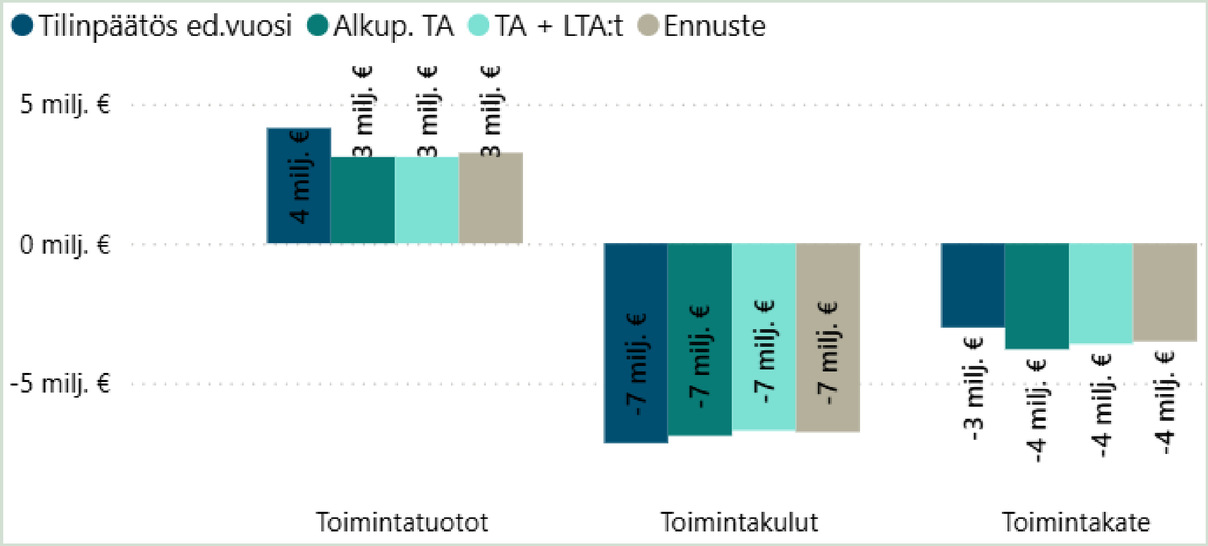
- Metsien hoito ja käyttöperiaatteet- sekä Luonnonsuojeluohjelma hyväksyttiin kevään aikana.

- KHO ratkaisi Lahden kaupungin ja Teboilin välisen vuokrasopimuksen jatkamista koskeneen erimielisyyden kaupungin eduksi

- Maastomittaukset 324 kpl (valmistuneet tehtävät)

- Kauppapalvelun tuotteet: 1224 kpl, tulot 38 207 euroa

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue

RAKENTAMISLAIN MUKAISET LUVAT

322

(Vuositavoite: 900)

Palvelutoiminnan kuvaus

- Vastuualueella on tapahtunut merkittäviä muutoksia henkilöstön, myös esihenkilötason henkilövaihdosten, siirtojen, irtisanomisten sekä eläköitymisten myötä, Myös organisaatiossa on toteutettu uudelleenjärjestelyjä. Henkilöstöä on organisoitu uudelleen vastaamaan paremmin muuttuneita tarpeita ja varmistamaan toiminnan sujuvuus sekä tehokkuus muuttuneessa toimintaympäristössä. Henkilöstön organisointia tehdään henkilöstösuunnitelman mukaisesti vastaamaan organisaatiouudistusta edelleen.
- Lausuntokierroksella oleva rakennusvalvontauudistus supistui koskemaan rakennuttajavalvonnan laajentamista asuinrakentamiseen ja katselmusten suorittamista etäyhteyksin. Muutoksilla ei nähdä olevan vaikutusta Lahden rakennusvalvonnan tulevaisuuden toiminnan kannalta.
- Rakennusvalvonnan tiimivastaavien nimitykset on saatu tehtyä. Rakennustarkastaja aloitti tehtävässään 1.5. ja lupa-arkkitehti aloitti 1.10. Valvontainsinöörien (2kpl) rekrytoinnit ovat käynnistetty.
- Eläinlääkintähuoltolain muutoksen myötä myös eläinlääkinnän järjestäminen on muuttunut. Talouden osalta suunniteltua tasoa ei ole vielä saavutettu. Uusi päivystysmalli on käytössä. Päivystysaikaiset potilasmäärät ovat noin kuusinkertaistuneet. Valvontaeläinlääkärin sekä praktikkoeläinlääkärin virkojen täyttöluvat käynnissä.
- Jätehuollon työmäärä on ja tulee edelleen kasvamaan erittäin merkittävästi. Käsittelyajat ovat kasvamassa pitkiksi. Tämä kuormittaa voimakkaasti henkilöstöä ja lisäresursseja ollaan palkkaamassa lisää (3htv).
- **Talouden kuvaus**
- Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,2 milj. euroa talousarviota suurempina. Lupatuottoja ennustetaan kertyvän arvioitua enemmän.
- Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,1 milj. euroa talousarviota suurempina. Riski ylityksestä johtuu eläinlääkintähuoltolain muutoksesta ja uuden päivystysmallin vaikutuksesta eläinlääkinnän henkilöstökuluihin.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue

Rakennusvalvonta

	Rakentamis-luvat	Purkamis-luvat	Maisematyö-luvat	Poikkeamis-luvat	Yhteensä
Q1-Q3/2025	306	44	42	46	439
Q1-Q3/2026	230	20	32	40	322

- Rakentamisen laskeva trendi jatkuu edelleen, mutta VM ennusteet kertovat, että käänne olisi vihdoin tapahtumassa 2027. Erityisesti asuntorakentaminen on ollut erittäin hiljaista koko maassa. Toimitilarakentaminen on ollut Lahden mittakaavassa merkittävää, kun käynnissä olevat kohteet ovat suuria.
- Syyskuussa RYLL myönsi poikkeamis- ja rakentamisluvat Vartiokalliokadun datakeskukselle apurakennuksineen. Tästä kokonaisuudesta saatiin merkittävät tulot, jotka kattavat suuren osan loppuvuoden tuloista.
- Lisäksi mainittavia Q3 kohteita on Makasiinikadulle iskuvasaroiden testaushalli 1500m2, Ruoriniemen päiväkodin väliaikaistilat, lihanjalostustehdas Jokimaalle sekä Wipakin laajennus 1900m2, Pihtikadun palvelutalo 1200m2.
- Keskussairaalan RV8, Fazerin tehdas, DayOne datakeskus, Salpauksen toimitilat, Volvo Truck Center ja Iskun korttelin 12.krs kerrostalo työmaat ovat aktiivisesti käynnissä.
- Lokakuun alussa alkavat neuvottelut seuraavasta suuren teollisuushankkeen luvasta. Q2 raportissa mainittu jalkapallohanke siirtynee ensi vuoden puolelle.

Ympäristöpalvelut

- Valvontaohjelman 2025 toteuma ja suunnitelma vuodelle 2026 laadittiin ja hyväksyttiin rakennus- ja ympäristölupalautakunnassa, määräaikaisvalvontaan liittyviä vuosiyhteenvetotietoja tarkastettiin ja tehtiin määräaikaistarkastuksia. Lautakunta teki kolme ympäristölupapäätöstä ja rauettti yhden ympäristöluvan.
- Pohjaveden tila 2025 -vuosikooste valmistui, uuden yhteistarkkailukauden kilpailutus on käynnistetty Lahden ja Hollolan alueilla.
- Ympäristönsuojeluviranomaisen taksapäätös päivitettiin
- Kilpiäistenpohjan luonnonsuojelualueen kunnostushankkeessa kunnostettiin aluetta halkovaa kanavaa sekä kaivettiin 11 kpl allikoita. Hankkeeseen liittyvä yleisötilaisuus järjestettiin. Kunnostushanke saatiin päätökseen.
- Vedenlaatua seurattiin Vesijärvellä yhdellä automaattisella vedenlaatuasemalla ja 16 pienjärvellä näytteenotoin. Toteutettiin valtakunnallista leväseurantaa Lahden havaintopaikoilla.
- Osallistuttiin kaavatyöhön ympäristönsuojelunäkökohtien huomioimiseksi. Annettiin lausuntoja mm. maisematyöluvista, kaavoista ja rakennushankkeista.
- Ulkoilmanlaatua seurattiin yhteistarkkailusopimuksen mukaisesti Lahdessa ja Hollolassa. Ulkoilmanlaatu oli huonoa tai erittäin huonoa pölypitoisuuksien takia 25 vuorokauden aikana. Ilmanlaadusta tiedotettiin 12 kertaa. Ilmanlaatu Lahden seudulla 2025 -raportti valmistui. Yhteistarkkailusopimuksen uusiminen aloitettiin.
- Meluilmoituspäätöksiä tehtiin 22 kpl.
- Datakeskuksen rakentamisen meluhaittoja naapurustoon valvottiin.
- Käsiteltiin 186 kaupungin palautekanavan kautta tullutta palautetta.
- Delegointipäätös uusittiin uusi organisaatio ja virkanimikkeet huomioiden.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue

Lahden ympäristöterveys 2026 Q1–Q3 (suluissa 2025 Q1–Q3)

- Tammi-syyskuussa ympäristöterveyden elintarvikevalvonnassa tehtiin 311 (340) tarkastusta, josta 259 (274) olivat säännöllisen valvonnan tarkastuksia, muut olivat uusintatarkastuksia, toiminnan aloittamiseen liittyviä tarkastuksia tai muita reaktiivisia tarkastuksia, kuten ruokamyrkytysepäilyyn liittyviä tarkastuksia.

- Terveydensuojeluvalvonnassa tehtiin 168 (201) tarkastusta, joista 90 (122) olivat säännöllisen valvonnan tarkastuksia. Muut tarkastukset ovat terveyshaittaepäilyn perusteella tehtyjä tarkastuksia, seurantatarkastuksia tai muita reaktiivisia tarkastuksia. Tupakka- ja lääkelainmukaisia tarkastuksia tehtiin 24 (71) kpl.

- Ilmoituksia/lupahakemuksia on käsitelty elintarvikevalvonnassa 103 (131) kpl, terveydensuojeluvalvonnassa 44 (50) kpl, ja tupakka- ja lääkelainvalvonnassa 16 (47) kpl. Elintarvikevalvonnassa otettiin 55 (101) näytettä tammi-syyskuussa. Näytteenotto- ja mittauskertoja on ollut terveydensuojeluvalvonnassa 98 (129) kpl, joista 76 (79) kpl ovat liittyneet uima- ja allasvesien laadun tarkkailuun ja 20 (29) kpl talousveden laatuun. Terveydensuojelu- ja elintarvikelain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin tammi-syyskuussa 6 (3) kertaa.

- Tammi-syyskuussa eläinlääkintähuollossa hoidettiin 3651 (1660) käyntiä, joista vain 19 oli suureläinkäyntejä. Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin 135 (88) kpl ja päätöksiä 49 (39) kpl. Eläintautilain mukaisia tarkastuksia tehtiin 1 (1) kpl.

Jätehuolto

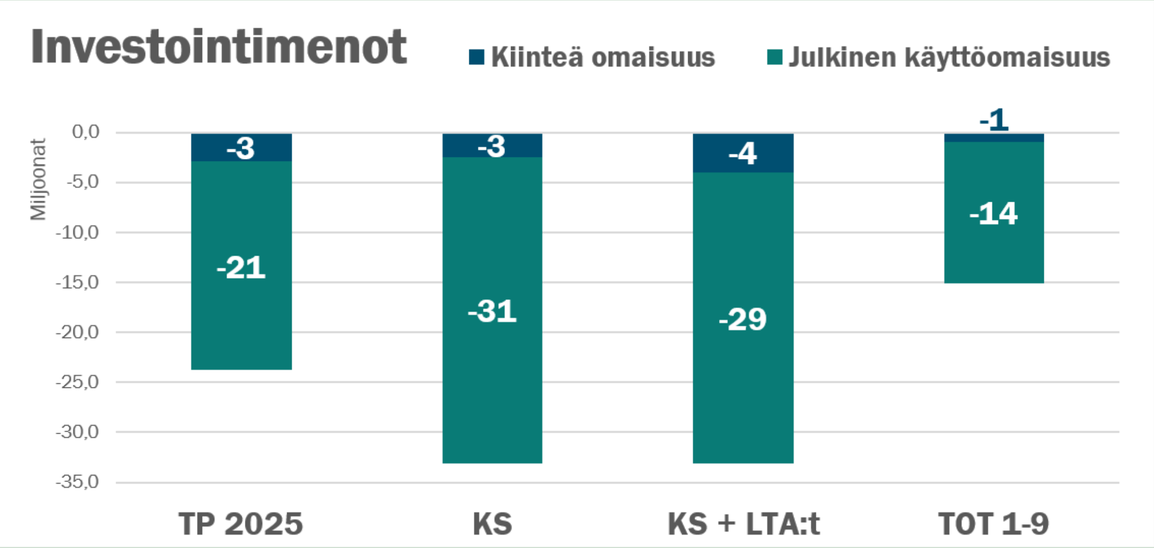
- Valmisteltu jätehuollon palvelutaso ja pakollisen erilliskeräyksen laajentamissuunnitelma yhteistyössä Salpakierron ja kuntien kanssa. Jätelautakunta on hyväksynyt ehdotuksen ja lähettänyt sen lausunnoille.
- Valmistauduttu biojätteen erilliskeräyksen laajenemiseen 1.1.2028. Jätelautakunta on hyväksynyt ehdotukset jätehuoltomääräyksiksi ja taksaksi sekä lähettänyt ne lausunnoille.
- Lietesäiliöiden kartoitusprojekti ollut keskeytettynä 11/2025-7/2026. Aloitettu projekti uudelleen 7/2026. Kartoitettu Heinolan lietekaivotiedot. Kartoittamatta Lahti, Hollola, Asikkala. Tiedot tarvitaan kuljetusten kilpailuttamista ja järjestämistä varten.
- Valmistauduttu Salpakierron sekajätteen kuljetuksiin. Kuljetukset ovat alkaneet 1.4. Heinolassa ja 1.6. Myrskylässä, Orimattilassa ja Pukkilassa sekä 1.9. Hollolassa (pois lukien Vesikansa). Hakemusten määrä on yli nelinkertaistunut lakisääteisten muutosten takia. Käsittelemättömiä hakemuksia 988 kpl.
- Aloitettu jätehuollon ICT-kokonaisuuden automatisointi –projekti 2026-2027. Tavoitteena käsittelyn tehostaminen ja henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen.

	Q1-Q3 2026	Q1-Q3 2025
Saapuneet hakemukset	1510 kpl	367 kpl
Päätökset	712 kpl	405 kpl
Päätösten käsittelyaika	170 päivää	13 päivää
Käsitellyt kompostointi-ilmoitukset	3517 kpl	1826 kpl

Investointien tilannekatsaus

30.9.2026

INVESTOINTI-MENOT	INVESTOINTI-TULOT
15,1	**0,2**
milj. euroa	milj. euroa
(KS+LTA:t: 48,6 %)	(KS+LTA:t: 6,3 %)

- Maan myynnin tuloja on kertynyt tammi-syyskuussa noin 2,0 milj. euroa. Maata on myyty yhteensä 16,3 ha.
- Maan ostoihin on tammi-syyskuussa käytetty 0,57 milj. euroa. Maata on hankittu tammi-syyskuussa yhteensä 34,17 ha. Raakamaanhankinnan vuotuinen tavoite on 40 ha.
- Julkisen käyttöomaisuuden toteuma on noin 14,1 milj. euroa, joka on 48,6 % voimassaolevaan talousarvioon nähden.
- Julkisen käyttöomaisuuden investoinnit etenevät pääosin työohjelman suunnitelman mukaisina. Pässinsillan rakentaminen siirtyy vuoden 2027 työohjelmassa toteutettavaksi. Niemen satama-alueen uudistamisen töitä siirtyy pima -töiden aloituksen viivästymisen takia suunniteltua enemmän vuodelle 2027. Suurmäenkadun alikulkukäytävän rakentaminen on jäljessä aikataulusta, joten hankkeesta jää viimeistelytöitä toteutettavaksi keväällä 2027.

Liitteet

- Talouden toteuman seuranta yksiköittäin
- Sanastoselitteet

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Palvelualue*

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
⊞ Toimintatuotot	46 707 t. €	36 563 t. €	78,3%	10 145 t. €
⊞ Valmistus omaan käyttöön	514 t. €	47 t. €	9,2%	467 t. €
⊞ Toimintakulut	-64 585 t. €	-41 931 t. €	64,9%	-22 654 t. €
⊞ Toimintakate	-17 363 t. €	-5 321 t. €	30,6%	-12 042 t. €

*Sisältää joukkoliikenteen

Kaupunkiympäristön sitovuus

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
⊞ Toimintatuotot	28 914 t. €	24 761 t. €	85,6%	4 153 t. €
⊞ Valmistus omaan käyttöön	514 t. €	47 t. €	9,2%	467 t. €
⊞ Toimintakulut	-35 782 t. €	-21 263 t. €	59,4%	-14 520 t. €
⊞ Toimintakate	-6 354 t. €	3 546 t. €	-55,8%	-9 900 t. €

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Kaupunkiympäristön sitovuus

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	**28 914 t. €**	**24 761 t. €**	**85,6%**	**4 153 t. €**
Myyntituotot	3 600 t. €	2 976 t. €	82,7%	624 t. €
Maksutuotot	4 465 t. €	3 598 t. €	80,6%	867 t. €
Tuet ja avustukset	434 t. €	87 t. €	19,9%	348 t. €
Muut toimintatuotot	20 414 t. €	18 100 t. €	88,7%	2 314 t. €
Valmistus omaan käyttöön	**514 t. €**	**47 t. €**	**9,2%**	**467 t. €**
Toimintakulut	**-35 782 t. €**	**-21 263 t. €**	**59,4%**	**-14 520 t. €**
Henkilöstökulut	-12 389 t. €	-9 366 t. €	75,6%	-3 022 t. €
Palvelujen ostot	-19 871 t. €	-9 979 t. €	50,2%	-9 891 t. €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 616 t. €	-1 023 t. €	63,3%	-593 t. €
Avustukset	-162 t. €	-14 t. €	8,6%	-148 t. €
Muut toimintakulut	-1 746 t. €	-880 t. €	50,4%	-865 t. €
Toimintakate	**-6 354 t. €**	**3 546 t. €**	**-55,8%**	**-9 900 t. €**

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)
Kaupunkiympäristön yhteiset

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
Toimintakulut	**-911 t. €**	**-403 t. €**	**44,2%**	**-508 t. €**
Henkilöstökulut	-280 t. €	-212 t. €	75,9%	-68 t. €
Palvelujen ostot	-216 t. €	-117 t. €	54,2%	-99 t. €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 t. €	-37 t. €	453,3%	29 t. €
Muut toimintakulut	-407 t. €	-37 t. €	9,0%	-370 t. €
Toimintakate	**-911 t. €**	**-403 t. €**	**44,2%**	**-508 t. €**

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Kaupunkisuunnittelu

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	**20 658 t. €**	**18 553 t. €**	**89,8%**	**2 105 t. €**
Myyntituotot	192 t. €	289 t. €	150,2%	-97 t. €
Maksutuotot	1 517 t. €	979 t. €	64,6%	537 t. €
Tuet ja avustukset	154 t. €	40 t. €	26,0%	114 t. €
Muut toimintatuotot	18 795 t. €	17 245 t. €	91,7%	1 551 t. €
Valmistus omaan käyttöön		**3 t. €**		**-3 t. €**
Toimintakulut	**-9 005 t. €**	**-4 910 t. €**	**54,5%**	**-4 095 t. €**
Henkilöstökulut	-4 647 t. €	-3 408 t. €	73,3%	-1 239 t. €
Palvelujen ostot	-3 650 t. €	-1 111 t. €	30,4%	-2 539 t. €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-51 t. €	-26 t. €	51,1%	-25 t. €
Avustukset	-140 t. €	0 t. €	0,0%	-140 t. €
Muut toimintakulut	-517 t. €	-364 t. €	70,5%	-152 t. €
Toimintakate	**11 653 t. €**	**13 646 t. €**	**117,1%**	**-1 992 t. €**

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)
Kaupunkitekniikka

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	**5 155 t. €**	**3 776 t. €**	**73,3%**	**1 378 t. €**
Myyntituotot	2 970 t. €	2 461 t. €	82,9%	509 t. €
Maksutuotot	302 t. €	462 t. €	153,1%	-160 t. €
Tuet ja avustukset	273 t. €			273 t. €
Muut toimintatuotot	1 610 t. €	853 t. €	53,0%	757 t. €
Valmistus omaan käyttöön	**514 t. €**			**514 t. €**
Toimintakulut	**-19 164 t. €**	**-11 311 t. €**	**59,0%**	**-7 852 t. €**
Henkilöstökulut	-2 579 t. €	-1 932 t. €	74,9%	-647 t. €
Palvelujen ostot	-14 706 t. €	-8 209 t. €	55,8%	-6 496 t. €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 465 t. €	-926 t. €	63,2%	-540 t. €
Muut toimintakulut	-414 t. €	-244 t. €	59,1%	-169 t. €
Toimintakate	**-13 495 t. €**	**-7 535 t. €**	**55,8%**	**-5 960 t. €**

Talouden toteuman seuranta (1 000 euroa)

Rakennus- ja ympäristövalvonta

Tiliryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%	Määrärahaa jäljellä
Toimintatuotot	**3 101 t. €**	**2 432 t. €**	**78,4%**	**669 t. €**
Myyntituotot	438 t. €	226 t. €	51,7%	212 t. €
Maksutuotot	2 647 t. €	2 157 t. €	81,5%	490 t. €
Tuet ja avustukset	8 t. €	47 t. €	582,5%	-39 t. €
Muut toimintatuotot	9 t. €	2 t. €	23,9%	6 t. €
Valmistus omaan käyttöön		**45 t. €**		**-45 t. €**
Toimintakulut	**-6 703 t. €**	**-4 638 t. €**	**69,2%**	**-2 065 t. €**
Henkilöstökulut	-4 883 t. €	-3 814 t. €	78,1%	-1 069 t. €
Palvelujen ostot	-1 299 t. €	-542 t. €	41,7%	-757 t. €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91 t. €	-35 t. €	38,0%	-56 t. €
Avustukset	-22 t. €	-14 t. €	63,6%	-8 t. €
Muut toimintakulut	-409 t. €	-235 t. €	57,4%	-174 t. €
Toimintakate	**-3 602 t. €**	**-2 162 t. €**	**60,0%**	**-1 440 t. €**

Investointien toteuman seuranta (1 000 euroa)

Investointiryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%
Investointimenot	**-29 073 t. €**	**-14 143 t. €**	**48,6%**
20 Julkinen käyttöomaisuus	**-29 073 t. €**	**-14 143 t. €**	**48,6%**
202 Elinvoimahankkeet	-8 000 t. €	-1 381 t. €	17,3%
203 Kadunrakennus	-13 118 t. €	-8 074 t. €	61,5%
204 Liikennevalot	-350 t. €	-48 t. €	13,7%
205 Liikuntarakentaminen	-1 800 t. €	-1 254 t. €	69,6%
206 Satamat	-880 t. €	-690 t. €	78,4%
207 Ulkovalaistus	-2 700 t. €	-1 409 t. €	52,2%
208 Viheralueet	-2 225 t. €	-1 287 t. €	57,8%
Rahoitusosuudet	**500 t. €**		
20 Julkinen käyttöomaisuus	**500 t. €**		
Netto	**-28 573 t. €**	**-14 143 t. €**	**49,5%**

Investointiryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%
Investointimenot	**-4 000 t. €**	**-929 t. €**	**23,2%**
10 Kiinteä omaisuus	**-4 000 t. €**	**-929 t. €**	**23,2%**
Investointitulot	**3 000 t. €**	**190 t. €**	**6,3%**
10 Kiinteä omaisuus	**3 000 t. €**	**190 t. €**	**6,3%**
Netto	**-1 000 t. €**	**-739 t. €**	**73,9%**

Investointiryhmä	Talousarvio	Toteuma	Toteuma%
Investointimenot	**-200 t. €**		
22 Irtain omaisuus	**-200 t. €**		
Rahoitusosuudet			
22 Irtain omaisuus			
Netto	**-200 t. €**		

Raportin sanastoselitteet

Kuvioissa ja strategiataulukoissa käytetyt lyhenteet

- **KS** = alkuperäinen toimielimen vahvistama käyttösuunnitelma
- **KS+LTA:t** = voimassa oleva käyttösuunnitelma
- **ENN** = koko vuoden ennuste toteumasta
- **Poikkeama** = ennusteen poikkeama voimassa olevaan käyttösuunnitelmaan
- **KOHA** = konsernihallinnon palvelualue
- **SIVI** = sivistyksen palvelualue
- **KYMP** = kaupunkiympäristön palvelualue
- **OSBU** = osallistuva budjetointi, asukkaat mukana suunnittelemassa ja päättämässä taloutta koskevista asioista

Talous

- **Toimintatuotot** = toiminnasta saadut myynti-, maksu-, vuokra- ja muut tuotot sekä saadut tuet ja avustukset
- **Toimintakulu**t = toiminnasta aiheutuneet henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, vuokrakulut sekä muut toimintakulut
- **Toimintakate** = toimintatuottojen ja -kulujen erotus, toimintakatteeseen lasketaan mukaan valmistus omaan käyttöön -tuloutuserä
- **Vuosikate** = toimintakatteeseen lisätään verorahoitus sekä rahoituserät, tunnusluku kuvaa poistojen kattamiseen käytettävissä olevaa määrärahaa
- **Tilikauden tulos** = kuvaa tilikauden aikaista taloudellista tulosta
- **Ylijäämää taseessa** = aikaisempien vuosien ylijäämä + ennustettu yli-/alijäämä
- **Sitovuustaso** = kaupunginvaltuustoon nähden sitova organisaatiotaso tai muu osakokonaisuus

Henkilöstö

- **Henkilötyövuosi (HTV)** = palkallinen henkilöstöresurssi, jossa on vähennetty palkattomat poissaolot ja osa-aikaisuudet
- **Henkilöstömäärä** = palvelussuhteessa olevien yksittäisten henkilöiden määrä kuukauden viimeisenä päivänä
- **Terveysperusteiset poissaolot / HTV** = terveysperusteisten poissaolopäivien määrä henkilötyövuotta kohden
- Liitteissä on kuvattuna henkilöstön tunnusluvut kumulatiivisena kertymänä